

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№6(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 284 sahifa,
1-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Milliy xarakter tushunchasining pedagogik va aksiologik talqini.....	10
Usmonova Muattar Bahadirjonovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning o'zini o'zi anglashida muloqotning o'rni	14
Yaxshiboyeva Zuhra, Pardayeva Munisa	
Maktabgacha ta'lim tizimida sog'lom turmush tarzi ko'nikmalarini shakllantirishning zamonaviy usullari	17
Dilsora Shodmonova	
Педагогические предпосылки развития билингвизма у детей в дошкольных образовательных учреждениях	24
Истамова Нигора Азимжановна	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida neyrogimnastika texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik asoslari.....	29
Saidova Nigora Olimovna, G'ulomova Shaxnoza Abdusalom qizi	
Jismoniy tarbiya va sport: iqtidorli yoshlarni tanlash, saralash va ularni maqsadli tayyorlashning zamonaviy yo'llari.....	32
Muxamedjanov Shovkat Muxrumovich	
Yoshlar ma'naviy-axloqiy tarbiyasida tarixiy xotira, milliy meros va qadriyatlardan foydalanishning pedagogik asoslari.....	36
Nomozov Muhammadyusuf Meyliqul o'g'li	
Sport tashkilotlarida rahbarlik qilish va boshqarish.....	40
Artikov Xayrulla Baxtiyarovich	
Formation and Development Stages of Terminology as a Scientific Discipline	44
Lola Mannobova	
Lexicographic Features of Onomastic Units in English and Uzbek Dictionaries	48
Berdiyeva Mashhura Tulqin qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining qobiliyat, qiziqish va o'rganish usullarini hisobga olgan pedagogik metodlar va dars rejaları	51
Abdullaeva Gulmira, Egamberganova Yorqinoy Ollobergan qizi	
Disputning ingliz romanlaridagi pragmatik va lingvokulturologik ko'rinishlari	55
Abdumalikova Diyoraxon Rafiqjon qizi	
O'yin texnologiyalarining aqliy rivojlanishida muammolari bo'lgan bolalar ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishdagi o'rni	59
Abdunazarov Abdumutal Olimovich	
Auditoriyada va auditoriyadan tashqari jarayonda talabalar ijtimoiylashuvini rivojlantirish mexanizmlari	64
Alimova Gulrux Farhod qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativ fikrlashni rivojlantirishda interaktiv o'yin texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlari	70
Axtamova Mohinur O'tkir qizi	
Oilaviy zo'ravonlikka uchragan ayollarni qo'llab-quvvatlashda mahalla va ijtimoiy xizmatlarning o'rni	74
Dumarova Gulfira Kozimbekovna, To'liqinova Muxlisaxon Jamshid qizi	
O'zbek milliy romanchiligida tarixiy haqiqat va badiiy talqin (Xayriddin Sultonning "Yaldo kechasi" romani misolida)	78
G'aybulloyeva Parvina Samandar qizi	
Aqli zaif bolalarda kommunikativ faoliyatning ontogeneza shakllanishi	82
Hamraqulova Durdona Dilshod qizi	
Neuroeducation va Phygital Learning asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining kognitiv faolligini rivojlantirish metodikasi	87
Hikmatova Yulduz Nuritdinovna	

Autizm spektri buzilgan bolalarning ijtimoiy-pedagogik moslashuvining nazariy asoslari	91
<i>Shodmanxojiyeva Iroda Ne'matulla qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda nutq rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda o'yin texnikalarining roli	95
<i>Jamolova Farida Fatillo qizi</i>	
Ta'lim qardosh tillarga yo'naltirilgan mtt direktorining boshqaruv kompetentligini rivojlantirish mexanizmlari (Qoraqalpog'iston Respublikasi misolida)	98
<i>Jumagulova Gulziya Madiyarovna</i>	
Oliy ta'limda talabalarning raqamli taqdimot va ommaviy nutq ko'nikmalarini axborot texnologiyalari vositasida takomillashtirish	103
<i>Junaydullayev Oxunjon Kaxorjon o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida o'yin texnologiyalari orqali nutq malakalarini rivojlantirish	107
<i>Maqsuda Maxsudovna Murodova</i>	
O'zbek tilida "nur" so'zining ko'chma ma'nolari	113
<i>Maxbuba Axatova</i>	
Bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarini kasbiy tayyorlashda raqamli texnologiyalar va interfaol metodlardan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari	116
<i>Misirova Nodira Tovbayevna, Nosirova Dilfuza Sa'dullayevna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ingliz tilida og'zaki nutqini shakllantirishdagi qiyinchiliklar	120
<i>Nabiyeva Xilola Abdulmuratovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning ma'naviy-ma'rifiy qiyofasini shakllantirishning o'ziga xos xususiyatlari... ..	123
<i>Niyozova Maftuna Normaxmat qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida "Tarbiya" fanini tabiiy fanlar bilan integratsiyalash asosida ekologik tafakkurni shakllantirish.....	126
<i>Norbo'tayeva Iroda Yunusovna</i>	
Suzish vositalari yordamida talabalarning qo'l va oyoq mushaklarini rivojlantirish metodikasi	130
<i>Nosirov Sardor To'lqinjon o'g'li</i>	
Bo'lajak pedagoglarning metakognitiv kompetensiyasini rivojlantirishning didaktik imkoniyatlari	134
<i>Nosirova Ra'no Xamidovna</i>	
Dual ta'limda oliy ta'lim va maktabgacha ta'lim tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikning mazmuni.....	137
<i>Qoraboyeva Zohidaxon To'lanboyevna, Tursunbayeva Sevara Abdullo qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar nutqida noverbal vositalarning roli	142
<i>Qurbanova Surayyo Tuynazar qizi, Maqsudboyeva Dilbar Olimjon qizi</i>	
Texnologiya fanini o'qitishda integrativ yondashuvning pedagogik zarurati va nazariy asoslari	146
<i>Qurbonmurotov Eldor Abdusaidovich</i>	
O'zbekistonning zamonaviy ta'lim muhitida o'zbek-rus bilingvizmi sharoitida o'quvchilar nutqining psixolingvistik xususiyatlari.....	149
<i>Qurdasheva Bonu Bexzod qizi</i>	
Xorij olimlari tadqiqotlarida prosotsial xulq-atvor namoyon bo'lishining o'rganilishi	153
<i>Rahimova Sarvinov Odilboy qizi</i>	
Musiqqa fanlarini o'qitishda inquire-based learning texnologiyasidan foydalanish metodlari.....	157
<i>Raximova Dilbar Rizakulovna</i>	
Maktab rahbarining qaror qabul qilish uslubi pedagogik jamoa ijtimoiy faolligini rivojlantirish omili sifatida..	161
<i>Raximova Maryam O'tkir qizi</i>	
Yosh sportchilarda yurak-qon tomir tizimining morfofunksional adaptatsiyasi va sportchi yuragi fenomeni..	173
<i>Alimova Nasiba Adxamovna</i>	
Mintaqaviy iqtisodiyotda turizm klasterlarini rivojlantirishning zamonaviy yo'nalishlari.....	179
<i>Kurbonova Kamola Ilxomovna</i>	
Nutq madaniyati va notiqlik san'ati	183
<i>Mamadaliyeva Lola Shailyasovna</i>	
Molekulyar fizikada klasster yondashuvi asosida masalalar yechish samaradorligini oshirish	188
<i>Mirzamuratov Baxodir Fayzullayevich</i>	
Oliy o'quv yurtlari, sport tashkilotlari va sport marketingi tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikning zarurati.....	192
<i>Samatov Javlonbek Abdukayumovich</i>	

Boshlang'ich sinf o'quvchilarini texnologiya darslarida turli materialdan amaliy ishlarni tashkil qilish metodikasi	195
<i>Sanakulov Xamrakul Rizakulovich, O'roqova Nigina Botirjon qizi, Xoliqulova Ozoda Shuxratovna</i>	
Modern Teaching Methods in English Language Learning.....	199
<i>Sarvinoz Abdulhakimova</i>	
Erkin Vohidov ijodining o'rganilishi	202
<i>Shahnoza Muhammadiyeva</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida nutqiy faoliyatni rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	205
<i>Shopulatova Nasiba Umirovna</i>	
Yuqori intensivlikdagi atsiklik yuklamalar ta'sirida futbolchilar organizmi funksional holatining yoshga oid xususiyatlari.....	208
<i>Shukurova Sayyora Sa'dullaevna, Kadirov Abdurashid</i>	
Talabalarda badiiy did va estetik tarbiyasini rivojlantirish pedagogik muammo sifatida	211
<i>Temirov Murodjon Anvarovich</i>	
The Role of Authentic Materials in Teaching English for Specific Purposes: Implications for Tourism Students.....	215
<i>Toshmamatova Marjona Olimjon kizi</i>	
Neyrokognitiv rivojlanish va bolalarning maktabga psixologik tayyorgarligi o'rtasidagi bog'liqlik	220
<i>Toshpo'latova Mahina Farxod qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda terminologik tafakkurni rivojlantirishning nazariy asoslari	224
<i>Umaraliyeva Shahlo Sayfullo qizi</i>	
Artistic Pedagogy as a Basis for Developing Spiritual-Communicative Culture in Student Youth: Pedagogical Foundations	228
<i>Umarova Malika Khisabidinovna, Orifjonova Kamolabonu Kozimbek qizi</i>	
Pragmatic Competence and Cultural Adaptation in EFL Contexts: Challenges and Pedagogical Implications.....	232
<i>Veronica Khatamova</i>	
Ta'lim tojik tilida olib boriladigan maktablarda morfologiya o'qitish muammosi	236
<i>Xojiyeva Iroda Zokirjon qizi</i>	
Innovatsion yondashuv asosida "Maktabgacha yoshdagi bolalarni tabiat bilan tanishtirish" modulini o'qitish metodikasi muammo sifatida	240
<i>Zaxro Yo'ldashovna Shanasirova</i>	
Interaktiv topshiriqlar orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarining chet tiliga bo'lgan qiziqishlarini individuallashtirish	246
<i>Nishonova Gulchehra Ravshanjon qizi</i>	
The Role of Project-Based Learning and Artificial Intelligence Technologies in Enhancing Foreign Language Students' Academic Achievement and Motivation.....	250
<i>Olimov Sh. Sh., Zaripov K. Ya.</i>	
Mechanisms for Assessing Academic Achievements in the Finnish Education System and the Possibility of their Adaptation In Schools In Uzbekistan	254
<i>Saytbekova Svetlana Saylaubaevna</i>	
Maktabgacha ta'limda bolalar bilan innovatsion texnologiyalar yordamida ekologik omillarni singdirish	257
<i>Xoldorova Mashxura G'ulomovna</i>	
Finlyandiya ta'lim tizimida o'quvchilarning o'zlashtirishini baholash mexanizmlari va ularni O'zbekiston maktablarida qo'llash istiqbollari.....	260
<i>Xudaybergenova Zuxra Isakovna</i>	
Jadidchilik harakati va uning pedagogik-ijtimoiy mohiyati hamda tamoyillari	263
<i>Yusupov Ma'mur Ma'rufovich</i>	
Проблемы нравственного воспитания личности в произведениях В. Распутина.....	269
<i>Рахимова Шахзода Равшановна</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematik kompetensiyalarni shakllantirishning pedagogik omillari	273
<i>Imamova Nasiba Xurramovna</i>	

Bo'lajak biologiya o'qituvchilarida tolerantlik madaniyatini rivojlantirishning pedagogik asoslari	276
Xidirov Faxriddin Fozilovich	
Транслингвальные практики русскоязычных мигрантов в условиях многоязычной среды	280
Рахмонова Нилуфар Уткир кизи	

BO'LAJAK TARBIYA FANI O'QITUVCHILARINI KASBIY TAYYORLASHDA RAQAMLI TEKNOLOGIYALAR VA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Misirova Nodira Tovbayevna

Guliston davlat pedagogika insitituti dotsenti

Nosirova Dilfuza Sa'dullayevna

Guliston davlat pedagogika insitituti katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada pedagogika oliy ta'lim muassasalarida bo'lajak Tarbiya fani o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida raqamli texnologiyalar va interfaol metodlarni integratsiyalashgan holda qo'llashning nazariy-metodologik va konseptual asoslari tahlil qilingan. Tadqiqot doirasida mazkur muammo yuzasidan izlanishlar olib borgan mahalliy va xorijiy olimlarning ilmiy qarashlari, konsepsiyalari hamda yondashuvlari qiyosiy o'rganilgan. Tarbiya fanining o'ziga xos ma'naviy-axloqiy, qadriyatli va mafkuraviy xususiyatlaridan kelib chiqib, raqamli va interfaol ta'lim muhitining o'qituvchi shaxsini shakllantirishdagi funksional imkoniyatlari nazariy jihatdan asoslangan. Maqola yakunida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy-metodik kompetensiyalarini transformatsiya qilishning nazariy modeli taklif etilgan.

Kalit so'zlar: tarbiya fani, raqamli texnologiyalar, interfaol metodlar, kasbiy tayyorgarlik, pedagogik eksperiment, kompetensiya, ta'lim, talaba.

Abstract: This article analyzes the theoretical, methodological and conceptual foundations of the integrated use of digital technologies and interactive methods in the process of training future teachers of Education in higher pedagogical educational institutions. As part of the study, the scientific views, concepts and approaches of local and foreign scientists who conducted research on this problem were comparatively studied. Based on the specific spiritual, moral, value and ideological characteristics of Education, the functional capabilities of the digital and interactive educational environment in the formation of the teacher's personality are theoretically substantiated. At the end of the article, a theoretical model of transforming the professional and methodological competencies of future teachers is proposed.

Key words: education, digital technologies, interactive methods, professional training, pedagogical experiment, competence, education, student.

Аннотация: В данной статье анализируются теоретические, методологические и концептуальные основы комплексного использования цифровых технологий и интерактивных методов в процессе подготовки будущих учителей педагогики в высших педагогических учебных заведениях. В рамках исследования проведено сравнительное изучение научных взглядов, концепций и подходов отечественных и зарубежных ученых, проводивших исследования по данной проблеме. На основе специфических духовно-нравственных, ценностных и идеологических характеристик педагогики теоретически обосновываются функциональные возможности цифровой и интерактивной образовательной среды в формировании личности учителя. В заключение статьи предложена теоретическая модель трансформации профессионально-методических компетенций будущих учителей.

Ключевые слова: образование, цифровые технологии, интерактивные методы, профессиональная подготовка, педагогический эксперимент, компетенция, образование, студент.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasida uchinchi Renessans poydevorini yaratish sharoitida umumiy o'rta ta'lim tizimida "Tarbiya" fanining joriy etilishi yosh avlodni ma'naviy-axloqiy, vatanparvarlik va milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalashning yangi bosqichini boshlab berdi.^[1] Biroq, zamonaviy raqamli avlod (Z-avlod va Alfa avlod) bilan samarali ishlash uchun bo'lajak Tarbiya fani o'qituvchilarining kasbiy tayyorgarligini tubdan isloh qilish zarurati tug'ilmogda.

An'anaviy pedagogik yondashuvlar ko'p hollarda faqat quruq ma'ruzalarga va deklarativ axborot berishga asoslangani sababli, talabalarda real hayotiy va ijtimoiy-pedagogik muammolarni hal qilish ko'nikmalarini shakllantira olmayapti. Bo'lajak Tarbiya fani o'qituvchilarini tayyorlashda raqamli texnologiyalar (LMS platformalari, multimedia, bulutli texnologiyalar) va interfaol metodlarning sinergetik bog'liqligi muammoning optimal yechimi sifatida namoyon bo'ladi.

Tadqiqotning maqsadi: Bo'lajak Tarbiya fani o'qituvchilarini kasbiy tayyorlashda raqamli texnologiyalar va interfaol metodlar integratsiyasining pedagogik shart-sharoitlarini aniqlash va ularning samaradorligini eksperimental asoslash.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ushbu tadqiqotning metodologik asosini tizimli yondashuv, qiyosiy-pedagogik tahlil, aksiologik (qadriyatli) yondashuv hamda raqamli pedagogika prinsiplari tashkil etadi. Bo'lajak o'qituvchilarni kasbiy tayyorlash hamda ta'limni raqamlashtirish muammolari bo'yicha mahalliy va xorijiy olimlarning ilmiy ishlari atroflicha o'rganildi.

O'zbekistonlik olimlardan R.Ishmuhammedov, A.Abduqodirov va B.Ziyomammedovlar o'z ilmiy ishlarida interfaol metodlarning talabalar mustaqil fikrlashini rivojlantirishdagi o'rnini ko'rsatib o'tganlar. Tarbiya fani va ma'naviy-axloqiy muammolarni raqamli muhitda o'qitish masalalari M.Quronov^[3] va Sh.Mardonovlarning konseptual qarashlarida aks etgan. Ular tarbiyaviy jarayonni texnologiyalashtirishda albatta milliy mentalitet va aksiologik prinsiplarga amal qilish zarurligini ta'kidlashadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Xorijiy va MDH olimlarining konsepsiyalari: Raqamli pedagogika va ta'lim muhitini loyihalash nazariyasi yuzasidan M.Prensky (Digital Natives konsepsiyasi), D.Jonassen^[5] (Muammoli ta'lim teoriyasi) va Ye.Polat (Loyihaviy ta'lim usuli) kabi olimlarning ishlari o'rganildi.

M.Prensky^[4] zamonaviy talabalarni "raqamli tub joy aholisi" deb atab, ularga an'anaviy "ma'ruza-tinglash" modelidagi tarbiyaviy ta'sir samarasiz ekanligini isbotlagan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Raqamli texnologiyalarning ta'lim tizimiga integratsiyalashuvi diversifikatsiyalangan, gibrid, samarali va dinamik o'quv muhitini amalga oshirish imkonini beradi [2]. Shuning uchun raqamli texnologiyalarni auditoriyada integratsiya qilish emas, balki ularni ta'lim oluvchi tomonidan mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantirishga imkon beradigan tarzda qo'llash lozim. Texnologlar tomonidan yaratilgan imkoniyatlar insonlarning yashash tarzini, bilimga munosabatda bo'lishini va unga qanday erishishni butunlay o'zgartirdi. Shu bois, jamiyat tobora gibrid bo'lib borayotgani yoki The Onlife Manifestida taklif qilinganidek, onlayn va offlayn muhitlar o'rtasida shunday ravonlik mavjudligini anglash kuchayib bormoqda. Ammo usbu muhitlarni bir-biridan ajratish mantiqiy emas, uning mualliflarini "onlife" atamasi bilan tanlashga olib keladi.

Tadqiqot natijasida bo'lajak Tarbiya fani o'qituvchilarini tayyorlashda raqamli va interfaol vositalar integratsiyasining o'ziga xos didaktik funksiyalari aniqlandi va tizimlashtirildi.

Tarbiya fani aniq yoki tabiiy fanlardan tubdan farq qiladi. Chunki uning predmeti mavhum tushunchalar – axloq, imon, gumanizm, huquqiy madaniyat, milliy g'urur va pedagogik empatiya kabi qadriyatlardan iborat. Raqamli va interfaol metodlar ushbu mavhum tushunchalarni vizuallashtirish va talaba ongiga singdirish uchun quyidagi imkoniyatlarni yaratadi:

Integratsiyalashgan ta'lim muhitining tarkibiy qismlari:

- 1. Raqamli hikoyachilik (Digital Storytelling):** Ma'naviy-axloqiy mavzularni (masalan, vatanparvarlik yoki komillik) quruq matn orqali emas, multimedia, audio va video-slaydlar zanjiri orqali taqdim etish teoriyasi. Bu metod bo'lajak o'qituvchining hissiy-emotsional intellektini rivojlantiradi.
- 2. Pedagogik Keys-stadi (Case-study):** Hayotiy muammoli vaziyatlar, axloqiy kolliziyalar (ziddiyatlar) raqamli platformalarga (masalan, Padlet yoki Moodle) joylashtiriladi. Olim D.Jonassen nazariyasiga ko'ra, bu usul talabada muammoni tahlil qilish va axloqiy jihatdan eng to'g'ri qarorni qabul qilish refleksiya qilishni uyg'otadi.
- 3. "Flipped Classroom" (Teskari sinf) modeli:** Talabalar nazariy mavzularni LMS platformalarida (Moodle, Google Classroom) mustaqil o'rganib, dars xonasiga tayyor tushuncha bilan kelishadi. Auditoriyada esa faqat interaktiv munozaralar, klasterlar va bahs-muloqotlar tashkil etiladi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, Tarbiya fani o'qituvchilarini tayyorlashda raqamli texnologiyalardan foydalanish shunchaki darsni texnik jihozlash emas, balki tarbiyaviy kontentni vizuallashtirish instrumentidir.

O'ziga xoslik nimada? Tarbiya fani aniq fanlardan farqli olaraq, mavhum va his-tuyg'u, axloq, qadriyat kabi tushunchalar bilan ishlaydi. Raqamli interfaol darslarda (masalan, interaktiv keys muhokamasida) talaba bevosita vaziyat ichiga kiradi, uni tahlil qiladi va mustaqil qaror qabul qiladi.

Kombinatsiyalashgan yondashuv samarasi: Faqat raqamli texnologiyadan foydalanish talabani darsdan uzoqlashtirishi (passiv kuzatuvchiga aylantirishi) mumkin edi. Biroq, unga interfaol metodlar (baxslar, klasterlar) qo'shilganda, talabalarning kommunikativ ko'nikmalari va pedagogik empatiyasi rivojlandi.

Metodik tavsiyalar: Bo'lajak o'qituvchilarga dars o'tish metodikasini o'rgatishda raqamli hikoyachilik (Digital Storytelling) metodidan foydalanish tavsiya etiladi. Bu o'quvchilarda milliy g'urur va daxldorlik tuyg'usini shakllantirishda eng samarali vositadir.

Ilmiy adabiyotlar va konseptual qarashlar tahlili shuni ko'rsatadiki, bo'lajak Tarbiya fani o'qituvchisini tayyorlashda raqamli texnologiyalarni shunchaki texnik vosita sifatida tushunish noto'g'ri yondashuvdir.

Olim M.Quronov ta'kidlaganidek, "Tarbiya – bu qalb va ong mahsuli, uni faqat kompyuter ekrani orqali shakllantirib bo'lmaydi". Shuning uchun, raqamli vositalar ta'limda ustuvor maqsad emas, balki interfaol muloqotni tashkil etuvchi katalizator bo'lishi lozim.

M.Prensky ta'limotiga ko'ra, o'qituvchi va talaba o'rtasidagi "raqamli uzilish" (Digital Divide) muammosini hal qilish uchun bo'lajak pedagoglar talabalar tili bilan gaplasha olishi, ya'ni tarbiyaviy g'oyalarni raqamli kontent (infografikalar, podkastlar, interaktiv taqdimotlar) ko'rinishida qadoqlay bilishi zarur. Interfaol metodlar (klaster, "Bumerang", "Aqliy hujum") esa raqamli formatda olingan bilimlarni amaliy pedagogik ko'nikmaga, ya'ni sotsializatsiyaga aylantirishga xizmat qiladi. Ushbu ikki komponentning integratsiyasi bo'lajak o'qituvchining shaxsiy va kasbiy kreativligini ta'minlaydi.

Olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, idrok etilgan o'rganish onlayn va aralash ta'lim muhitlari samaradorligini o'lchash uchun ko'rsatkich hisoblanadi. Shu sababli, raqamli o'quv muhitida o'quv jarayonining kognitiv, hissiy va ijtimoiy jihatlari bo'yicha talabaniq istiqbollari alohida e'tibor talab qiladi. Ushbu bayon qilingan masalalar va talabalarning istiqbollari, ya'ni ularning o'rganish tajribasi o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganish muhim hisoblanadi. Talabalarning bugungi bilimlari raqamli ko'nikmalarni oshirish uchun ularning motivlarini oshiradi deb taxmin qilinadi.

Shu bois talabalarning raqamli kompetentligini rivojlantirishda texnologiyalardan foydalanish uchun quyidagilarga e'tibor qaratish lozim^[2]:

1. Axborot va ma'lumotlar savodxonligi (masalan, ehtiyojlarni ifodalash, manbalarning dolzarbligini baholash, raqamli ma'lumotlarni tartibga solish)
2. Aloqa va hamkorlik
3. Raqamli kontent yaratish (masalan, yaratish, takomillashtirish va tahrirlash, mualliflik huquqini tushunish, kompyuter tizimlariga tushunarli ko'rsatmalar berish)
4. Xavfsizlik
5. Muammoni hal qilish

Raqamli kompetensiya oltita yo'nalish bo'yicha tavsiflanadi:

1. Asoslar, kirish va raqamli tushunish;
2. Axborot va ma'lumotlar savodxonligi;
3. Muloqot, o'zaro ta'sir va hamkorlik;
4. Raqamli kontent, yaratish, ishlab chiqarish va nashr etish;
5. Xavfsizlik va resurslardan barqaror foydalanish;
6. Muammolarni hal qilish, yangilik va uzluksiz o'rganish.

Bu borda Yevropa davlatlarida tadqiqot ishlar olib borilgan. Tadqiqot ishlari tahliliga ko'ra, raqamli kompetensiyaning quyidagi beshta asosiy komponentini taklif etgan[

1. Axborot va ma'lumotlar savodxonligi;
2. Muloqot va hamkorlik;
3. Raqamli kontent yaratish;
4. Xavfsizlik;
5. Muammolarni hal qilish

Mutaxassislarning fikriga ko'ra, raqamli kompetensiyaning asosiy komponentlari insonning umrbod ta'lim olishi va ish bilan ta'minlanishini qo'llab-quvvatlash uchun asosiy hisoblanadi

XULOSA VA TAKLIFLAR

Bo'lajak Tarbiya fani o'qituvchilarini kasbiy tayyorlash jarayonini nazariy jihatdan modifikatsiya qilish quyidagi xulosalarga olib keladi:

1. Tarbiya fanining maqsad va vazifalari o'quv jarayoniga aksiologik (qadriyatli) va raqamli yondashuvlarni birgalikda tatbiq etishni talab etadi.
2. Raqamli texnologiyalar (LMS, raqamli hikoyachilik) talabalarda tarbiyaviy axborotlarni qabul qilish va vizuallashtirish tezligini oshiradi.
3. Interfaol metodlar bilan boyitilgan virtual va real pedagogik muhit bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy-metodik refleksiyasini shakllantirishning fundamental asosi hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti, 2021.
2. Ishmuhammedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. – T.: Istiqol, 2010.
3. Quronov M. Milliy tarbiya. – Toshkent: "Ma'naviyat", 2007.
4. Prensky, M. (2001). Digital Natives, Digital Immigrants Part 1. On the Horizon, 9(5), 1-6.
5. Jonassen, D. H. (2000). Toward a design theory of problem solving. Educational Technology Research and Development, 48(4), 63-85.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.